

Odwaga krytycznego myślenia.

W poszukiwaniu sensu życia

Leszek Figurski

Irena T. Ciszewska

**Leszek Figurski
Irena T. Ciszewska**

Odwaga krytycznego myślenia.

W poszukiwaniu sensu życia

© Copyright for this edition:
Leszek Figurski i Irena T. Ciszewska

Na okładce: Rembrandt van Rijn: *Arystoteles*, 1653,
Metropolitan Museum of Art in New York
Projekt okładki: e-bookowo

ISBN e-book 978-83-7859-285-3
ISBN druk 978-83-7859-286-0

Wydawca: Wydawnictwo internetowe e-bookowo
www.e-bookowo.pl
Kontakt: wydawnictwo@e-bookowo.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Kopiowanie, rozpowszechnianie części lub całości
bez zgody wydawcy zabronione
Wydanie II 2018

Mojej siostrze Basi
i tym wszystkim,
którzy szukają spokoju
i głębszego sensu życia

Irena

Przedmowa

Obowiązkiem każdego człowieka powinno być poszukiwanie prawdy i sensu istnienia, ponieważ – jak powiedział Sokrates wiele wieków temu:

„Nieprzemyślane życie nie ma żadnej wartości”.

Dwudziesty wiek wykazał samobójczy pęd przeciętnego „dobrego” obywatela do ślepego naśladowania przywódców, zwanych wodzami, takich jak Hitler, Stalin, Pol Pot, którzy obiecywali realizację mitu ziemskiego raju i prowadzili miliony do zgłady. Ignorancja, pasywność i owczy pęd, aby zminimalizować własną odpowiedzialność, sprzedać własne życie i oddać swoją przyszłość w ręce samozwańczych politycznych „zbawicieli” stanowi smutną rzeczywistość naszych czasów.

Kim lub Czym jest Człowiek? Istnieje wiele określeń istoty ludzkiej, ale klasyczna definicja: „człowiek to zwierzę rozumne” jest bez wątpienia prawdziwa. Człowiek jest bytem myślącym i szukającym prawdziwych odpowiedzi na różne pytania. Prawda czeka na odkrycie. Należy jej szukać, aby odkryć tajemnicę istnienia, a przede wszystkim ostatecznego celu i przeznaczenia. Myślenie nie jest łatwe, a okazji uniknięcia poważnej refleksji jest nieskończenie dużo.

Można przeżyć życie w przesądach, błędach i bezmyślności. Jednak refleksja nad najważniejszymi problemami naszego życia jest absolutnie konieczna, aczkolwiek bardzo ryzykowna, ponieważ może zniszczyć iluzje, fałszywe nawyki i błędne pojęcia. Odwaga myślenia jest więc jedyną prawdziwą drogą odpowiedzialnego życia na ziemi.

Poważne i krytyczne myślenie jest trudne, wymaga bowiem wytrwałej determinacji w odważnym zakwestionowaniu podstawowych przekonań przyjętych często bez żadnej refleksji czy krytycznej oceny. Wynik takich refleksji może prowadzić do nieoczekiwanych konkluzji i wymagać radykalnej zmiany w rozumieniu rzeczywistości, a także sposobu życia, myślenia i realizacji odkrytego sensu życia. Fundamentalne pytania nie tylko dotyczą czasu, ale także mogą dotyczyć wieczności. Na przykład odpowiedź na pytanie: „Czy Bóg istnieje, czy nie?” może gruntownie zrewolucjonizować całą osobowość i życie człowieka, jego cele, wartości, myślenie i działanie. Pasja prawdy, odwaga myślenia należą do obowiązków każdego człowieka i dlatego każdy musi zdobyć się na odwagę krytycznego myślenia w poszukiwaniu sensu życia.

Leszek Figurski

Wprowadzenie

„Odwaga krytycznego myślenia” w nowym wydaniu zawiera zmiany wprowadzone na sugestie naszych czytelników. Temat książki pozostał ten sam: czy filozofia jest potrzebna we współczesnym świecie. Książka ma charakter podręcznika i jest przeznaczona dla studentów, nauczycieli oraz dla wszystkich, którzy interesują się zagadnieniami filozofii. Pomaga zrozumieć elementarne pojęcia i uczy, jak uprawiać filozofię. Profesor Figurski podkreśla, że zmiany, jakie zachodziły w powojennej Polsce, powodowały spustoszenie w wielu umysłach, zwłaszcza wśród młodzieży, pozostałości po reżimie i indoktrynacji ateistyczno-komunistycznej stwarzają potrzebę nauczania innych, prawdziwych zasad światopoglądowych.

Pierwsza część wyjaśnia, dlaczego filozofia jest nam potrzebna do refleksyjnego życia i do odważnego poszukiwania prawdy. Wskazuje na konieczność zrobienia solidnego wysiłku w odnalezieniu wartości i ważności sensu ludzkiego istnienia. Odnaleziony sens życia prowadzi do podjęcia decyzji kim będziemy, w co będziemy wierzyć i co sami zrobimy z własnym życiem.

Druga część zawiera zwięzły opis natury człowieka, dążenie do wiedzy, filozoficznego poznania prawdy a także prze-

strzeża przed możliwością płytkiego i błędnego myślenia. Wielu ludzi różni się co do sposobu życia, przekonań i zrozumienia samego siebie. Co więc daje nam prawo, żeby wszystkich nazywać ludźmi? Co wszyscy mają ze sobą wspólnego? Innymi słowy, czy jest coś takiego jak „ludzka natura”, którą każdy posiada i na podstawie której nazywamy każdego człowiekiem? Ostatni rozdział „Drogi prowadzące donikąd” jest ostrzeżeniem przed sceptycyzmem i dogmatycznym ograniczeniem zdolności ludzkiego umysłu, co w pewnym sensie można nazwać mentalnym samobójstwem.

„Każde pokolenie i każdy człowiek musi szukać sensu dla siebie samego, bo inaczej życie okaże się zmarnowaną, absurdalną tragedią prowadzącą donikąd i do niczego” (William James)

Chciałabym, żeby ta książka chociaż w pewnej mierze przyczyniła się do zainteresowania filozofią i zachęciła czytelnika do gruntowniejszego pogłębienia wiedzy i poznania prawdy.

Irena T. Ciszewska
współautorka
25.11.2017

Część I

Rozdział I

Czy filozofia jest potrzebna?

Sytuacja ludzkiego istnienia zmusza każdego z nas do szukania sensu życia. Problematiczna natura istnienia nakazuje każdemu z nas filozofować. Aby żyć, należy odnaleźć sens w otaczającym nas świecie. Odnaleziony sens życia będzie decydować, kim będziemy, w co będziemy wierzyć, co zrobimy z naszym życiem.

Dla ludzi otwartych na rzeczywistość wszystkich czasów życie jest pełne sprzeczności i gorzkich ironii. Doświadczenie ludzkie jest kapryśne i niestałe, a nasze ograniczone umysły nie są zdolne z góry przewidzieć całego życia ani też nie mogą przewidzieć, co będzie z nami dalej. Widzimy tylko fragmenty życia, nigdy nie jego całość... Tuż pod powierzchnią aktywnego ludzkiego życia, podstawą wszystkich myśli i działań, kryje się odwieczne pytanie: „jaki jest sens istnienia?”

James. L Christian¹

---

¹ Christian James, (1927-2012), Introduction to the art of wondering. (California:

Życie nasze jest ciągłym zdziwieniem. Sam fakt, że ja i ty istniejemy jest wielkim zdumieniem. Co więcej – życie, które jest nam dane, w które jesteśmy „wrzuceni”, jest pełne okrutnych sprzeczności i nie brak w nim aspektów tragedii. Tylko wegetujący bezmyślny człowiek może żyć i nie zauważyć, że razem z wieloma bytami zjawia się na świecie całkowicie bez przygotowania. Nikt nas nie uprzedza, że będziemy żyć. Nikt nas nie pyta, czy chcemy żyć. Czy nam się to podoba, czy nie, jesteśmy „wrzuceni w istnienie”, aby żyć w ciągłym zdumieniu i wreszcie wtopić się w tajemnicę śmierci.

Zjawiamy się w tajemnicy, żyjemy w niej i odchodzimy w tajemnicę. Dane nam jest parę momentów istnienia tylko po to, aby zapaść się w tajemnicę. Bardzo szybko uświadamiamy sobie, że jesteśmy w różny sposób uwięzieni. Jesteśmy jak gdyby wciśnięci na kilka chwil w dany nam czas. Nasze życie jest krótkie, a z więzienia czasu nie ma już ucieczki. Ponieważ mamy fizyczne ciała, ogranicza nas także przestrzeń. Są to nasze ograniczenia: krótki czas w znikomej przestrzeni. Na te ograniczenia nie mamy żadnego wpływu. Uświadamiamy sobie również, że jesteśmy skazani na to, by dążyć do jakiegoś końca. Jednak i to jest dla nas tajemnicą, bo nie wiemy, kiedy ten koniec nastąpi. Martin Heidegger² określił człowieka jako

---

Holt Reinhard and Winston, 1977)pp 111-174. Filozof, profesor, publicysta.

² Heidegger, Martin, (1889-1976) *Being and Time* (Harper and Row, New York): 1962 Wybitny filozof, fenomenolog i krytyk filozofii Kanta. Pisząc o człowieku, podkreśla bezwzględność czasu i konieczność śmierci; stąd definicja człowieka brzmi dokładnie: byt ku śmierci.

„być w kierunku śmierci” (*Dasein zum Tode*). Nasze doświadczenia są tak krótkie i ograniczone, że wydaje się niemożliwe, aby dowiedzieć się, o co właściwie w życiu chodzi. Przeżywamy paradoksy, takie jak: absolutne pragnienie „szczęścia”, okrutne zawody i frustracje. Wiemy, że krótkie momenty satysfakcji zostawiają nas jeszcze bardziej spragnionymi i rozczarowanymi. Wszystkie starania często rozbijają się o cierpienia, niezrozumienia, okrutność życia i jego szybkie przemijanie. Już dawno temu Heraklit z Efezu³ powiedział: „wszystko płynie” – wszystko przemija i my też przemijamy. Mamy tylko kilka chwil istnienia – nie więcej. Żyjemy teraz, w tym czasie, w tym kraju, w tym mieście. Wszystko to jest nam dane tylko raz. Nie ma czasu, aby się zatrzymać. To jest element przeznaczenia w naszej sytuacji życiowej. Doświadczenie, umysł i świadomość są ograniczone, a zatem i wiedza jest boleśnie mała. Całe istnienie wydaje się krótkim spotkaniem z tajemnicą. Ten świat nie daje mi spokoju. Jestem kimś, kto widzi, kocha, nienawidzi i pragnie tego świata. Żyję w jakiejś części tego świata, cierpię w tym świecie i walczę z nim. Znajduję się tu na krótką, pełną zdziwienia chwilę. Przemijanie niesie mnie w kierunku nieznanego. To zadziwiające zdumienie zagadkowego istnienia, to właśnie moje życie. Jestem żywym bytem i to jest moja ludzka sytuacja. Jest

³ Heraklit z Efezu, (ok. 540-480 p.n.e.) – filozof grecki należący do myślicieli przed Sokratesem. Głosił i podkreślał obecność zmiany we wszystkich bytach świata, jego słynne powiedzenie brzmi: panta rei – „wszystko płynie”; przeciwnik filozofii Parmenidesa.

wspaniała i tajemnicza, bolesna i słodka, komiczna, ale i tragiczna. Podstawowym faktem mojego i twojego istnienia jest zdumienie. Dosłownie wszystko, co istnieje, jest problemem dla człowieka. Istniejąc w ten sposób, pragniemy wiedzieć. „Z natury wszyscy ludzie pragną wiedzy” – powiedział Arystoteles⁴. Być człowiekiem, to znaczy być kimś, kto pyta. Kamień nie pyta. Istnieje, nie wiedząc, że istnieje. W pewnym sensie istnieje dla mnie, a nie dla siebie, bo nie ma świadomości własnego myślenia. Sytuacja człowieka jest radykalnie inna. Świadomie lub podświadomie w każdym momencie życia zawarte jest odwieczne, najgłębsze ludzkie pytanie: jaki jest sens istnienia?

Viktor E. Frankl⁵ w swojej książce „Człowiek w poszukiwaniu sensu” (*Man's Search for Meaning*) opisuje swoje życie w obozach koncentracyjnych i podsumowuje zachowanie się więźniów w najbrutalniejszych obozach śmierci stworzonych przez ludzi – (oprawców) dla ludzi – (ofiar). Frankl, który sam był więźniem, chce przekazać nam swoje obserwacje, stwierdzając, że poszukiwanie sensu życia jest najbardziej podstawową potrzebą każdego człowieka. Może najlepszą definicją

---

⁴ Arystoteles (ok. 384-322 p.n.e.) – jeden z największych filozofów greckich w pierwszej księdze *Metafizyki*, Księga Alfa - powiedział: „Z natury wszyscy ludzie pragną wiedzy”; Arystoteles, *Metafizyka*, The University of Michigan Press, 1983 pp. 3

⁵ V.E. Frankl (1905-1997) – psychiatra, były więzień obozów koncentracyjnych, autor książki: *Człowiek w poszukiwaniu sensu*, Washington Square Press, New York 1959. Założyciel logoterapii.

człowieka jest właśnie ta, która określa go jako „poszukiwacza sensu życia”. Jeśli wskażesz na głębszy sens w życiu, ludzie chętnie oddadzą życie za ten sens, ale jeśli pewność sensu zaniknie, człowiek będzie myślał o samobójstwie, straci równowagę psychiczną i umysłową lub też będzie wegetował aż do śmierci. Prawda ta dotyczy wszystkich. Cokolwiek czynimy lub jakkolwiek cierpimy, nasze czyny i cierpienia muszą zawierać jakiś sens lub musi nam się wydawać, że mają sens. Inaczej życie stanie się nie do wytrzymania. To poszukiwanie sensu może wyrażać się na wiele różnych sposobów, ale wszystkie mogą być zredukowane do poszukiwania wartości i ważności sensu ludzkiego istnienia.

„Czy warto żyć? Czym się kończy życie?” Człowiek nie może przetrwać życia, jeśli nie widzi w nim jakiegoś sensu. Człowiek może znieść wszystko co najgorsze, tortury, cierpienie, upokorzenie, a nawet może dobrowolnie oddać życie, jeżeli widzi w tym wszystkim sens. Francuski pisarz Albert Camus⁶ powiedział:

„Utracić życie to mała rzecz i będę miał odwagę, aby to przyjąć, jeśli to konieczne, ale widzieć, jak sens życia zanika, widzieć, jak powód ludzkiego istnienia roztapia się w nicość, to coś, czego nie można znieść. Nie da się żyć bez sensu. Ta absolutna potrzeba sensu w życiu jest tak silną i podstawową potrzebą, że ci, którzy doświadczają pustki egzystencjalnej, to znaczy tracą zdolność widzenia sensu życia, mogą myśleć

---

⁶ Albert Camus (1913-1960) – filozof, egzystencjalista głoszący ateizm na podstawie obecności cierpienia w świecie, (Dżuma), *The Plague*, Knopf Doubledays Publishers Group, New York, 1991.

tylko o jednym: o samobójstwie. Świadomość, że życie miałoby być pozbawione zupełnie sensu, nie może być poważnie potraktowana”.

Pięćdziesięcioletni Lew Tołstoj⁷, będąc u szczytu swej literackiej sławy, przeżywał okresy głębokiej trwogi, że życie może naprawdę nie mieć żadnego sensu.

„Siła, która odciągała mnie od życia, była silniejsza, pełniejsza i bardziej kompletna niż tylko jakieś życzenie. Była to taka siła jak przedtem siła do życia, ale w odwrotnym kierunku. Dążyłem ze wszystkich sił w kierunku od życia. Myśl o samobójstwie przychodziła do mnie tak naturalnie jak przedtem myśli o ulepszeniu życia. Wszystko to działo się ze mną, gdy otoczony byłem ze wszystkich stron tym, co uważa się za kompletne szczęście. Nie mogłem dojrzeć żadnego sensu w jakimś pojedynczym czynie ani w całym moim życiu. Terror ciemności był za głęboki i chciałem najszybciej jak tylko możliwe uwolnić się od niego przy pomocy pętli albo kuli” (Lew Tołstoj, „Moje wyznania”).⁸

Tołstoj to tylko jeden z wielu przykładów. Każdy człowiek ma absolutny głód sensu życia w samym centrum swej świadomości.

Egzystencja ludzka jest wysoce problematyczna. Dla ludzkiego umysłu dosłownie wszystko jest problemem, znakiem

⁷ Lew Tołstoj (1828 -1910) – jeden z największych, najbardziej popularnych pisarzy rosyjskich, głęboko myślący poszukiwacz sensu życia. W przełomowym etapie swego życia, kiedy był u szczytu sławy i uznania, przeżywał głęboki kryzys wewnętrzny co do wartości życia, a nawet myślał o samobójstwie, autor „Wyznania” (Confession, World Library Classics, 2009), USA.

⁸ ibid.

zapytania. Wszystkie pytania kiedykolwiek zadawane przez ludzi od samego początku pojawienia się człowieka myślącego w kosmosie stanowią w gruncie rzeczy pytania o sens, więc cokolwiek może wcielić sens w istnienie, jest nadzwyczaj wartościowe i ważne. Moja egzystencja jest tajemnicą, jest problemem. Ponieważ jestem człowiekiem, muszę myśleć i szukać sensu. Od poszukiwania sensu nie ma ucieczki, jeśli zaprzestanę poszukiwać, to utracę autentyczność bycia człowiekiem. Jeżeli nie odnajdę sensu, wtedy zginę i spadnę poniżej minimalnego poziomu ludzkiego bytowania. To poszukiwanie sensu jest filozofowaniem. Każdy zatem jest filozofem po prostu dlatego, że jest człowiekiem. Filozof to człowiek odważnie myślący.

Filozofowanie jest tak konieczne jak samo życie. Musi być częścią mego życia. Ponieważ jestem „wrzucony w istnienie” i żyję moją egzystencją ludzką, muszę filozofować, jak to trafnie wyraził Sokrates⁹: „Nieprzemyślane życie nie jest warte przeżycia”. Każdy z konieczności pragnie sensownie przeżyć życie. Taka jest, była i będzie prawda. Każde pokolenie i każdy człowiek musi szukać sensu dla siebie samego, bo inaczej życie okaże się zmarnowaną, absurdalną tragedią prowadzącą donikąd i do niczego. William James, amerykański psycholog i filozof, trafnie zauważył:

⁹ Sokrates (469-399 p.n.e.) – jeden z najwybitniejszych filozofów w starożytnej Grecji, nauczyciel Platona, który uwiecznił śmierć Sokratesa w słynnym dialogu, Obrona Sokratesa. Myśliciel ten wywarł ogromny wpływ na dalsze losy filozofii greckiej. Oskarżony o zły wpływ na młodzież ateńską i wprowadzanie obcych bogów wypił dobrowolnie cykutę i w gronie swych uczniów, dyskutując o nieśmiertelności duszy, zmarł.

„Prawdopodobnie trudne a nawet tragiczne życie wydawałoby się warte każdemu z nas tutaj, jeżeli mielibyśmy pewność, że nasza odwaga i cierpliwość w końcu zrodzą jakieś owoce...” William James¹⁰, „Czy życie warto przeżyć?”

Każdy ma tylko jedno życie, w którym musi odnaleźć sens dla siebie samego. Takie poszukiwanie wymaga skupienia i odważnego krytycznego myślenia. Życie musi być wypełnione jakimś celem, nadzieją i osobistym sensem. Bezsensowne życie staje się trudne do zniesienia. Nikt nie może żyć życiem kogoś innego, ani przeżyć życia za kogoś innego. Każdy z nas jest innym i niepowtarzalnym człowiekiem, żyjącym tylko raz jedynym swoim życiem. Filozofia to osobiste ustosunkowanie się do życia jako całości i świata, to krytyczne spojrzenie na wszystko, co wokół mnie istnieje, moje zaangażowanie, myśli i przeżycia. Jest to ciągłe, coraz głębsze i szersze wnikanie nie tylko w siebie samego, ale również w otoczenie, w którym żyję i realizuję sens mojego istnienia. Refleksyjne życie i myślenie jest koniecznym wysiłkiem zmierzającym do tego, aby zdobyć wizję całości mojej przygody istnienia. Aby żyć, musimy myśleć. Jeśli przestaniemy myśleć – zginiemy! Bez filozofowania tracamy naszą ludzką naturę.

„Filozofia to przede wszystkim filozofowanie, a filozofować to bez wątpienia sposób życia, tak jak bieganie, zakocha-

---

¹⁰ William James (1842-1910) – filozof amerykański głoszący pragmatyczną wartość prawdy, a w psychologii tak zwaną teorię strumienia świadomości. Pragmatism: a new name for some old ways of thinking, 2nd ed. 1995, Dover Publications, New York.

nie się, granie w golfa, wpadanie w gniew w polityce lub życie wytwornej damy w towarzystwie”. Ortega y Gasset¹¹, „Co to jest filozofia?”

Wszystko, co robimy w życiu, świadomie lub podświadomie jest umotywowane, to znaczy istnieje jakiś powód, dla którego to robimy, powód, dla którego w coś wierzymy, dlaczego odczuwamy coś tak, a nie inaczej, dlaczego jesteśmy tym, kim jesteśmy. Dlatego bez filozofii nie ma życia. W każdym razie nie ma życia godnego człowieka. Rodzimy się w konkretnym, przeznaczonym nam środowisku. Dzieciństwo to okres, w którym jesteśmy prawie całkowicie kształtowani przez to środowisko i otaczających nas najbliższych ludzi. Wpływy, a jest ich dużo, są wszechpotężne, tworzą nas tym, kim jesteśmy. Nie mamy w tym czasie wystarczającej siły refleksji, aby podejmować własne decyzje. Jako dzieci naśladujemy i wierzymy w to, co ludzie w najbliższym otoczeniu mówią i nakazują. Bez krytyki przyjmujemy sposób życia i działania w małym świecie dzieciństwa. Nasza psychika, nasze zachowanie, nasze reakcje i wierzenia pochodzą w dobrej wierze z małego światka, w którym się urodziliśmy i w którym zostaliśmy wychowani. Tak musi być. W tym okresie życia innych możliwości nie ma.

Stopniowo jednak wyrastamy i horyzont naszego doświadczenia rozszerza się. Coraz lepiej poznajemy świat. Spotykamy innych ludzi. Zauważamy, że inni żyją i myślą

¹¹ Ortega y Gasset (1883-1955) – filozof hiszpański zaliczany do grupy egzystencjalistów, pesymista, w swych wypowiedziach podkreślał tragiczny sens ludzkiego życia, autor dzieła „Tragiczny sens życia”.

na wiele różnych sposobów i że nasz sposób życia nie jest jedynym możliwym. Zaczynamy porównywać, krytykować, oceniać i często przeżywamy rozczarowania, ból i wątpliwości. Jasno spostrzegamy, że prawda nie jest czymś gotowym, co na nas czeka. Zauważamy, że ludzie różnią się sposobem życia, rozumowania, myślenia i odkrywaniem sensu życia, a także mają różne opinie i przekonania o sobie i o świecie. Wydaje się, że nie ma żadnej prawdy, z którą zgodziłby się każdy.

Uświadamiamy sobie, że prawda nie czeka na nas, ale z dużym wysiłkiem musi być odkrywana. Przykładów rozbieżności poglądów, sposobów myślenia i interpretowania sensu życia jest bardzo dużo. Oto niektóre z nich:

1. Wiedza ludzka ma nieskończone możliwości.	1. Wiedza ludzka jest złudzeniem. W rzeczywistości nie ma wiedzy żadnej.
2. Człowiek jest uprzywilejowanym bytem przeznaczonym do wiecznego życia z Bogiem.	2. Człowiek jest przypadkowym produktem ślepych sił materii.
3. Sens – całe życie ma swój sens.	3. Zjawienie się człowieka jest bezsensowne.
4. Bóg – istnieje Nieskończony Bóg Stwórca.	4. Bóg nie istnieje.
5. Nieśmiertelność – śmierć jest przejściem do lepszego, pełniejszego istnienia.	5. Śmierć jest ostatecznym końcem życia, prowadzi do nicości.

Spis treści

Przedmowa	7
Wprowadzenie	9
Część I	11
Rozdział I Czy filozofia jest potrzebna?	11
Rozdział II Zastosowanie filozofii, niewystarczalność nauk doświadczalnych	24
Rozdział III Zakres, funkcje i metody filozofii	33
Rozdział IV Wybrane pytania i odpowiedzi	37
Rozdział V Postawa Filozoficzna	45
Rozdział VI Proces krytycznego myślenia	49
Rozdział VII Metody filozoficznej analizy	58
Część II	66
Rozdział I Człowiek w poszukiwaniu prawdy	66
Rozdział II Poglądy o naturze człowieka	71
Rozdział III Kim lub czym jestem?	78
Rozdział IV Determinizm czy wolność?	92
Rozdział V Istota Wiedzy	111
Rozdział VI Drogi wiodące donikąd	160
Zakończenie	180
Bibliografia	187

Przez wiele wieków pytanie o celowość ludzkiej egzystencji stanowiło przedmiot rozważań filozofów, mędrców i przeciętnych ludzi. Już Sokrates powiedział: „Nieprzemyślane życie nie ma żadnej wartości”. Autorzy zwracają uwagę na sytuację, w jakiej znalazł się człowiek XXI wieku, żyjący w ogromnym chaosie, kryzysie wszelkich wartości. „Człowiek nowoczesny” niemalże na co dzień przeciwstawiający się życiowym trudnościom, cierpieniom, stratom, bezustannie szuka sensu życia. Obecne czasy to ucieczka od rozumnego i głębszego myślenia z zaniechaniem szukania odpowiedzi na fundamentalne pytania dotyczące celu ludzkiej egzystencji. Coraz bardziej szerzy się postawa rezygnacji, pasywności i brak odwagi szukania prawdy. Starzejący się samotny, opuszczony nawet przez najbliższe osoby człowiek popada w depresję, która może prowadzić nawet do samobójstwa. Wobec zbliżającej się śmierci nasila się niepokój i konieczność odpowiedzi na pytanie, czy życie w ogóle ma sens czy jest po prostu absurdalną tragedią nicości.

Leszek B. Figurski – (1932-2015) urodził się w Toruniu - katolicki filozof tomista, teolog, profesor, pisarz, poliglota autor wielu publikacji. Absolwent Wydziału Teologicznego Towarzystwa Jezusowego w Warszawie oraz Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie. W 1963 roku wyjechał do USA. W 1974 roku otrzymał doktorat z filozofii na Fordham University w Nowym Jorku, a w 1977 roku został doktorem habilitowanym. Był dziekanem na Katedrze Wydziału Filozofii w Felician College, Lodi, New Jersey, Do 2014 roku prowadził wykłady z filozofii i teologii w Saint Peter's University. Jego prace skupiały się na koncepcji inteligentnego projektu, metafizyki, etyki, logiki symbolicznej i religii świata. Wskazywał na konieczność poszukiwania fundamentalnych prawd dotyczących natury istnienia Boga, człowieka, czasu i podstawowych wartości moralnych chrześcijaństwa. Zawsze podkreślał swoje polskie pochodzenie. Aktywnie uczestniczył w życiu amerykańskiej Polonii. Zmarł w Nowym Jorku.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Leszek_Figurski

Dr. Irena T. Ciszewska - ukończyła studia z filozofii i psychologii na Fordham University, Lincoln Center w Nowym Jorku oraz prawo na CUNY (City University of New York). Od wielu lat publikuje artykuły na temat ochrony prawnej osób starszych, chorych na przewlekłe choroby jak Alzheimer, Parkinson. Od 1968 roku mieszka w Nowym Jorku.
www.dpl21.com

212 362-9180
Publisher/wydawca:

e-bookowo.pl
wydawnictwo internetowe

9 788378 592860 >